

Naqqiut

(Allaaserisap siornanit ilapittorneqarnera)

Uunga siunnersuut: Aningaasarsianik akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisissaat

(Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq)

Saqqummiussissut

(Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Naalakkersuisut sinnerlugit Aningaasarsianik akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut saqqummiuppara.

Nussuinermi akiliisitsisarnermik suliniuteqarnermut atatillugu akileraartussaataitaasut nammineerluni nalunaaruteqarnissamut killiliussap qaangiunneranit ullut 60-it qaangiunneranni allakkatigut uppersaatinik tunniussinissaannik Naalakkersuisut malittarisassiorsinnaanerannik piginnaatinneqassasut siunnersuutigineqarpoq. Ullumikkut akileraartarnermut ingerlatsivik qinnuiginnitsillugu allakkatigut uppersaaitit taamaallaat tunniunneqartussaataitaapput.

Piginnaatitsissut nalunaarutikkut, aallaqqaammut suliffeqarfinnik akileraartussaataitaasunik il.il., amerlanerpaanik nakkutigisanik nuussisarnermik ingerlataqartut, ingerlaavartumik allakkatigut uppersaatinik tunniussisarnissamik peqquneqarnerannik aallartissasoq ilimagineqarpoq.

Siunnersuut allakkatigut uppersaaitit pitsaanerulernerannut kinguneqassasoq, akileraaruseriffiit nakkutigisaasunik nuussinernik malinnaalluarnerulernerannik, kiisalu Kalaallit Nunaanni kukkunersiuisut allakkatigut uppersaatinik suliaqarnermik akileraartussaataitaasunik ikiuinermi misilittagaqarnerulersitsissasoq, ilimagineqarpoq.

Tulliullugu aamma Pisortat ikiorsiissutaat pillugit Inatsisartut inatsisaata 2022-mi upernaakkut ataatsimiinnermi akuerineqarnerata malitsigisaanik allannguineramik imaqarpoq.

Naggasiullugu ingerlatseqatigiiffinnik atorunnaarsitsinermi iluanaarutisianik akileraaruserisarnermik eqquassinikkut akileraartarnermi inatsimmi amigaatigineqartup aaqqinneqarnissaa siunnersuutigineqarpoq. Atorunnaarsitsineq isumaqarpoq, ingerlatseqatigiiffimmik nammineerluni atorunnaarsitsineq. Ullumikkut ingerlatseqatigiiffinnik matusinermi iluanaarutit, pisut immikkuullarissut ataasiakkaat eqqassanngikkaanni akileraaruserneqartanngillat. Aningaasat ingerlatseqatigiiffimmi matuneqartumi ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannik, maannakkut 25 procentiummik akileraaruserneqartarput. Aningaasat taakku aningasarsiatut iluanaarutisiatulluunniit akilerneqartuugunik, nalinginnaasumik 42 imaluunniit 44 procentimik

akileraaruserneqartarput. Ingasalaartumik oqaatigalugu akileraarusiisarnermik inatsit ingerlatseqatigiiffinnik piginnittut assersuutigalugu soraarninngorneq pissutigalugu ingerlatseqatigiiffimmik tunisinissamik kissaateqalernermi, ingerlatseqatigiiffiup matullugu atorunnaarsinnissaa iluanaarutisianik tigusinermi pilerinarninngortitsisutut oqaatigineqarsinnaavoq.

Nalinginnaasumik akileraarnissaq pinaveersaartinniarlugu suliffeqarfiup atorunnaarsinneqarnera akileraarusiisarnikkut immikkut akilersinnaanerunera siunertarineqarsimanngisaannarpoq. Taamaammat pissutsit maannakkut iliuuseqarfiginerat piffissaagallartillugu iliuuseqarnertut isigineqartariaqarpoq.

Siunnersuutip ilaata taassuma sapaatip akunneri kingusinnerusuni inuussutissarsiornermik ingerlatsisunit ataasiakkaanit isornartorsiorneqarpoq. Siunnersuut ingerlatseqatigiiffinnik pioreersunik nunatsinni inuusuttunut aningaasaatikitsunut kinguaariinni ingerlatitseqqittarnermik pinngitsoortitsissasoq isornartorsiuusut oqarput. Tamatumani siunnersuut suliffeqarfiup pigisaanik nalilinnik kalaallinut pisisunut akisunerulersitsissasoq eqqasuutigineqarpoq. Tamatumani eqqasuuteqarnermi ingerlatseqatigiiffinnik tuniniaasut siunissami aktiaatiminnik aningaasaatilissuarnut nunani allaneersunit pisisussanut tuniniaanissaminnik toqqaanissaannik siunnersuut kinguneqassasoq oqartoqarpoq.

Naalakkersuisut inatsit amigartoq sulilu tamanna aqqinneqartariaqartoq isumaqarput.

Ajornartorsiut assersuusiornikkut ersarissarneqarsinnaavoq: Inuk ingerlatseqatigiiffiuteqarpoq 10 mio. kr.-nik aningaasanik sipaagaqartumik. Aningaasat taakku ingerlaavartumik iluanaarutitut aningaasarsiatulluunniit akilernerqartarsimagaluarpata, taava ingerlatseqatigiiffimmit akiliutit inummut akileraarusiissutit atorlugit akileraaruserneqarsimassagaluarput. Taarsiullugu taakku suliffeqarfiup atorunnaarsinneqarnerani akilernerqarpata, taava malittarisassat maanna atuuttut malillugit akileraaruserneqassanngillat.

Taamaammat nalinginnaasumik aningaasanik akissarsiatut iluanaarutitulluunniit pissarsinani, ingerlatseqatigiiffimmik atorunnaarsitsinissaq iluanaarnarnerujussuuvoq. Inuiaqatigiinnulli ingerlatseqatigiiffimmik matusiinnarani kinguaariit nikinnerat atorlugu ingerlatitseqqinnissaq pitsaaneruvoq. Inuiaqatigiinnummi pitsaaqutit ersarilluinnarput, tassami ingerlatseqatigiiffimmi sulisut suliffeqaannassapput, ingerlatseqatigiiffimmilu pigisat nalillit aamma sumiiffimmi pigiinnarneqarlutik.

Aningaasaqarnikkut nalinginnaasumik eqqarsariartaatsimi tuniniaasup ingerlatseqatigiiffimmik tamatigut sapinngisamik akisunerpaamik tuniniaaniartarnissaa eqqarsariaasiuvoq. Assinganik pisisup ingerlatseqatigiiffimmik sapinngisamik akikinnerpaamik pisinissani misilittuartartussaavaa. Taamaattoqarnerani pisisup nunanit allaneersuunera Kalaallilluunniit Nunaanneersuunera apeqqutaanngilaq. Tamatumani tuniniaasup aktiaatiminik tunisineri imaluunniit ingerlatseqatigiiffimmik atorunnaarsitsinermi pigisat tuniniarneqarneri apeqqutaatinnagit atuuppoq.

Atorunnaarsitsinermi iluanaarutit akileraarusigaanngitsut piginnittut nunatsinneersuunerat apeqqutaatinnagu kikkunnut tamanut periarfissaapput.

Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannik 25 procentimut appaaneq, suliffeqarfinnik atorunnaarsitsinermit akileraarutinik sipaaruteqarnermik anginerulersitsivoq. Iluanaarutisianik akileraarutip nalinginnaasumik 42-44 procentiusup atorunnaarsitsinermilu iluanaarutisiap assigiinngissutaa annertunerulerpoq, taamaalillunilu ingerlatseqatigiiffimmik matusiinnarluni atorunnaarsitsinissaq pilerinarnerulerluni. Siunnersuut una taamaalilluni ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutip appartinneqarnerata kingorna pingaarnerulerpoq.

Akileraarusiisarnermi inatsisigut malittarisassanik assigiinngitsunik pisisussanut aningaasaatikinnerusunut kinguaariit nikinnerannik iluaqutsiisussanik imaqaernerat, Naalakkersuisut ilanngullugu erseqqissaatigiumavaat. Aningaasarsianit akileraarutinut inatsit §§ 57 aamma 58 pineqarput taakkulu tamarmik immikkut akileraarusiinissamik kinguartitsinissamut periarfissiillutik. Malittarisassat taakku akulikinnerusumik atorneqartannginnerat immaqaa aamma ingerlatseqatigiiffinnik matusilluni atorunnaarsitsisarnerup ilunaarnarneruneranik patsiseqarluarsinnaavoq.

Naalakkersuisut inatsitta kinguaariinni nikittarnerit ikorfartussagai ilisimavaat. Taamaammat Inatsisartut Ataatsimiititaliaat aamma partiit kiisalu namminersorlutik inuussutissarsiorluni peqataasut kinguaariit nikittarnerani ilungersunarsinnaasut pillugit oqaloqatiginissaannut aalajangersimavunga.

Taamaalillunga siunnersuut Inatsisartunut oqaluuserisassanngortippara.